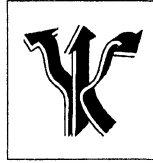

**Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»**

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ТУРИЗМІ ”
(для бакалаврів)

Київ - 2018

Підготовлено к.ю.н., проф. МКА Алієва-Барановська В.М.

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин та організації туристичної діяльності (Протокол № 3 від 25 жовтня 2018 року)

Затверджено на засіданні Вченої ради Навчально-наукового інституту міжнародних відносин та соціальних наук (Протокол № 2 від 26 вересня 2018 року)

Алієва-Барановська В.М. Навчальна програма дисципліни «Правове забезпечення в туризмі» (для бакалаврів»). – К. : МАУП, 2018. – 19 с.

Навчальна програма містить: пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни «Правове забезпечення в туризмі», теми контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2018

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Туризм - це складна міжгалузева система, в якій тісно переплітаються інтереси різних сфер, секторів національної економіки та видів економічної діяльності (готельного й ресторанного бізнесу, санаторно-курортного комплексу, транспорту, зв'язку, екології, охорони здоров'я, культури тощо). Узгодженість інтересів суб'єктів відносин, що виникають у сфері туризму, їх відповідне соціальне спрямування та приведення у належну системність є можливим лише за наявності якісного правового регулювання туристичної діяльності.

Метою навчальної дисципліни «Правове забезпечення в туризмі» є формування теоретичних знань про систему правового регулювання туристичної діяльності в Україні, а також навичок роботи з нормативно-правовими актами, що становлять цю систему. Це сприятиме підготовці висококваліфікованого фахівця з туризму, який буде спроможний використовувати набуті знання у майбутній професійній діяльності.

Завдання вивчення дисципліни - вироблення у студентів здатності до самостійного оволодіння законодавством України, що регулює відносини у сфері туризму, правильного його застосування, а також теоретична та практична підготовка студентів з наступних питань:

- законодавчі засади регулювання туристичної діяльності;
- суб'єкти туристичних правовідносин;
- організаційно-правові засади туристичної діяльності;
- договірні відносини у сфері туризму;
- туристичні формальності та безпека туризму;
- правове регулювання порядку виїзду з України і в'їзду в Україну з метою туризму;
- правове забезпечення страхування в туристичній діяльності;
- особливості правового регулювання окремих видів туризму;
- правове регулювання оподаткування суб'єктів туристичної діяльності;
- правові засади здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туристичної діяльності;
- юридична відповідальність за порушення у сфері туристичної діяльності;
- правові аспекти співробітництва України з Європейським Союзом у сфері туризму.

Навчання будується на поєднанні лекційних, семінарських і практичних занять.

Знання набуваються також в процесі самостійного опанування змісту дисципліни. Лекційні заняття передбачають теоретичне осмислення і узагальнення складних розділів дисципліни, поєднуючи теоретичні аспекти з аналізом проблем застосування законодавства в практичній діяльності суб'єктів господарювання у сфері туризму.

Семінарські заняття можуть проходити у форматі ділових і ролевих ігор, диспутів і дискусій, презентацій виконаних індивідуальних

(колективних/групових) завдань, що підготовлені самостійно за заздалегідь визначеними завданнями з даної дисципліни у поза аудиторний час.

Результатом вивчення дисципліни «Правове забезпечення в туризмі» є **вміння** майбутніх фахівців з туризму:

- виявляти проблеми та знаходити їх ефективне вирішення на основі знань системи правового регулювання туристичної діяльності;
- пошук рішень у розв'язанні юридичних питань, що виникають в практичній роботі при оформленні договору на туристичне обслуговування;
- ознайомити з правами та обов'язками туристів при здійсненні ними туристичної подорожі;
- ознайомити туристів з вимогами чинного законодавства України щодо дотримання туристичних формальностей при перетині кордону;
- оформити страховий поліс, поінформувати туриста про умови страхування, його права та обов'язки у разі настання страхового випадку;
- вміння на основі здобутих знань організувати та будувати правову роботу підприємства у сфері туризму;
- розробляти та реалізовувати у практичній діяльності основні договори у сфері туризму.

Навчальна дисципліна «Правове забезпечення в туризмі» викладається після опанування дисциплін «Основи туризмознавства», «Правознавство», «Організація туристичних подорожей», «Організація екскурсійних послуг», «Туроперейтинг».

Набуті знання із зазначеної дисципліни сприятимуть більш якісному й предметному освоєнню інших професійно-орієнтованих дисциплін, при проведенні наукових досліджень, а в кінцевому результаті - формуванню фахівців з туризму, конкурентоспроможних на ринку праці.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ
«ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ТУРИЗМІ»

Назва змістових модулів та тем
Змістовий модуль 1. Нормативно-правове регулювання туристичної діяльності
1. Законодавчі засади регулювання туристичної діяльності
2. Суб'єкти туристичних правовідносин
3. Організаційно-правові засади туристичної діяльності
4. Договірні відносини в сфері туризму
5. Туристичні формальності та безпека туризму
6. Правове регулювання порядку виїзду з України і в'їзду в Україну з метою туризму
Змістовий модуль 2. Система законодавства оподаткування суб'єктів туристичної діяльності в Україні
7. Правове забезпечення страхування в туристичній діяльності
8. Особливості правового регулювання окремих видів туризму
9. Правове регулювання оподаткування суб'єктів туристичної діяльності
10. Правові засади здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туристичної діяльності
11. Юридична відповідальність за порушення у сфері туристичної діяльності
12. Правові аспекти співробітництва України з Європейським Союзом у сфері туризму
Разом годин: 120

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ТУРИЗМІ»

Змістовий модуль 1. Нормативно-правове регулювання туристичної діяльності

Тема 1. Законодавчі засади регулювання туристичної діяльності

Туристична діяльність як об'єкт правового регулювання. Понятійний апарат у сфері туризму за законодавством України.

Концепція системи правового регулювання туризму в Україні та проблеми право-реалізації. Конституція України як правова основа розвитку туризму. Законодавство України про туризм загальної дії. Спеціальне законодавство України про туризм. Міжнародно-правові акти у сфері туризму.

Література: [2, 5, 11, 13, 14, 30-32, 38, 39, 41]

Тема 2. Суб'єкти туристичних правовідносин

Суб'єкти туристичних правовідносин: поняття, склад та правовий статус (суб'єктивні права, свободи і юридичні обов'язки; правові принципи і юридичні гарантії; законні інтереси; правосуб'єктність; юридична відповідальність).

Органи державної влади, що здійснюють регулювання в сфері туризму (загальної та спеціальної компетенції). Суб'єкти туристичної діяльності: сутність, види, права та обов'язки. Громадські туристичні організації: правові засади створення та функціонування. Туристи як суб'єкти туристичних правовідносин (суб'єктивні права, свободи і юридичні обов'язки тощо).

Література: [2, 5, 11, 13, 14, 30-32, 38, 39, 41]

Тема 3. Організаційно-правові засади туристичної діяльності

Сутність організаційно-правового регулювання туристичної діяльності.

Ліцензування туристичної діяльності. Законодавство України, що встановлює вимоги до провадження туроператорської та турагентської діяльності. Органи ліцензування туроператорської та турагентської діяльності. Перелік документів, які додаються до заяви про видачу ліцензії для туроператорської та турагентської діяльності. Ліцензійні умови провадження туроператорської та турагентської діяльності: організаційні вимоги; загальні вимоги до службового приміщення (офісу); кваліфікаційні вимоги; вимоги до кадрового складу працівників туроператора і турагента; вимоги до фінансового забезпечення відповідальності туроператорів і турагентів; загальні вимоги до укладання договорів при здійсненні туристичної діяльності; вимоги щодо забезпечення страхового захисту туристів; вимоги до інформаційно-рекламної діяльності туроператорів і турагентів та інші. Сертифікація і стандартизація у сфері туризму. Державна система стандартизації безпосередньо у сфері туристичної діяльності. Обов'язкова і добровільна сертифікація. Правила проведення обов'язкової сертифікації готельних послуг та послуг харчування.

Категоризація об'єктів туристичної інфраструктури. Правове регулювання процедури встановлення категорій готелям та іншим об'єктам, що надають послуги з тимчасового розміщення (проживання). Міжнародні системи класифікації готелів.

Література: [2, 5, 11, 13, 14, 30-32, 38, 39, 41]

Тема 4. Договірні відносини в сфері туризму

Загальні умови укладення договорів у сфері туризму.

Правові засади укладення договору на туристичне обслуговування, права та обов'язки сторін. Відповідальність за невиконання договірних зобов'язань.

Правові підстави укладення агентського договору, його особливості. Межі відповідальності сторін за посередницьким договором.

Договір комерційної концесії та договір франчайзингу в сфері туризму.

Інші види договорів у сфері туризму за законодавством України.

Література: [2, 5, 11, 13, 14, 30-32, 38, 39, 41]

Тема 5. Туристичні формальності та безпека туризму

Загальні положення забезпечення безпеки туризму. Міжгалузева програма забезпечення захисту та безпеки туристів на 2007-2012 роки.

Види ризиків у сфері туризму: правові заходи запобігання.

Фінансові гарантії відповідальності туроператора та турагента як запобіжний захід фінансової безпеки.

Туристичні формальності: сутність та правові засади дотримання. Право на свободу туристичних подорожей та Шенгенський простір. Захист інтересів українських туристів за межами України.

Література: [2, 5, 11, 13, 14, 30-32, 38, 39, 41]

Тема 6. Правове регулювання порядку виїзду з України і в'їзду в Україну з метою туризму

Порядок здійснення права громадян України на виїзд за кордон і в'їзд в Україну, правове регулювання оформлення документів для зарубіжних поїздок.

Особливості правового регулювання виїзду дітей за кордон на відпочинок і оздоровлення.

Загальні правила в'їзду іноземців та осіб без громадянства в Україну, їх виїзду з України і транзитного проїзду через її територію. Правове регулювання порядку оформлення візових документів для в'їзду в Україну. Правові наслідки порушення законодавства України іноземцями та особами без громадянства, а також юридичними й фізичними особами, які їх приймають чи надають їм послуги.

Література: [2, 5, 11, 13, 14, 30-32, 38, 39, 41]

Змістовий модуль 2. Система законодавства оподаткування суб'єктів туристичної діяльності в Україні

Тема 7. Правове забезпечення страхування в туристичній діяльності

Поняття страхового полісу в туризмі за законодавством України. Правові засади укладення договору страхування в туризмі, його основні елементи.

Основні види страхування та особливості правового регулювання в туризмі: обов'язкове медичне страхування туристів та страхування від нещасного випадку; страхування цивільної відповідальності туриста; страхування відповідальності суб'єкта туристичної діяльності; майнове страхування - страхування багажу туриста під час подорожі; страхування анулювання договору про туристичне обслуговування з поважних причин; асістанс, його особливості; обов'язкове страхування автоцивільної відповідальності за кордоном - «Зелена картка»; інші.

Література: [2, 5, 11, 13, 14, 30-32, 38, 39, 41]

Тема 8. Особливості правового регулювання окремих видів туризму

Основні види туризму за законодавством України.

Морські й річкові круїзи: поняття та види. Організація та обслуговування морських і річкових подорожей.

Правові основи здійснення морських круїзів. Договірні зобов'язання на морському транспорті. Договір морського перевезення пасажирів. Поняття договору морського круїзу. Договір морського агентування. Договір чартеру (фрахтування) суден на певний час. Договір лізингу судна. Договір морського страхування.

Порядок здійснення річкових круїзів.

Відповідальність організаторів круїзу.

Особливості правового регулювання сільського туризму в Україні. Європейський досвід правового регламентування розвитку сільського туризму.

Література: [2, 5, 11, 13, 14, 30-32, 38, 39, 41]

Тема 9. Правове регулювання оподаткування суб'єктів туристичної діяльності

Система законодавства про оподаткування суб'єктів туристичної діяльності в Україні.

Загальнодержавні податки і збори, особливості їх правового регулювання в туризмі.

Місцеві податки і збори, особливості їх правового регулювання в туризмі.

Податкові пільги, особливості їх законодавчого регулювання в туризмі.

Література: [2, 5, 11, 13, 14, 30-32, 38, 39, 41]

Тема 10. Правові засади здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туристичної діяльності

Загальні правила здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туристичної діяльності.

Органи контролю за діяльністю суб'єктів господарювання в сфері туризму. Контроль за додержанням Ліцензійних умов провадження туроператорської та турагентської діяльності. Контроль за здійснення туристичного супроводу. Податкові перевірки суб'єктів туристичної діяльності. Перевірки фондів соціального страхування: у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням; від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності; на випадок безробіття. Перевірки інспекції з праці. Перевірки суб'єктів туристичної діяльності державними органами у сфері захисту прав споживачів.

Література: [2, 5, 11, 13, 14, 30-32, 38, 39, 41]

Тема 11. Юридична відповідальність за порушення у сфері туристичної діяльності

Види порушень законодавства України в галузі туризму: загальні положення.

Види юридичної відповідальності за правопорушення у сфері туризму. Адміністративні правопорушення та відповідальність за їх вчинення. Цивільно-правова відповідальність: загальні положення. Забезпечення виконання зобов'язань. Правові наслідки порушення зобов'язання. Відповідальність за порушення зобов'язання. Дисциплінарна відповідальність у сфері туризму. Господарсько-правова відповідальність. Кримінальна відповідальність у сфері туризму.

Література: [2, 5, 11, 13, 14, 30-32, 38, 39, 41]

Тема 12. Правові аспекти співробітництва України з Європейським Союзом у сфері туризму

Правові основи євроінтеграційних процесів України та адаптація законодавства до норм Європейського Союзу.

Гармонізація законодавства України про туризм з нормами Європейського Союзу.

Угода про партнерство і співробітництво між Україною і ЄС та їх державами - членами. Основні напрями співпраці України з державами-членами ЄС у галузі туризму.

Інститути громадянського суспільства та євроінтеграційні процеси України: правові основи.

Література: [2, 5, 11, 13, 14, 30-32, 38, 39, 41]

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Права та обов'язки суб'єктів туристичної діяльності.
2. Права та обов'язки туристів при підготовці та під час подорожі.
3. Порівняльна характеристика моделей управління туристичною галуззю в Україні та за кордоном.
4. Порядок організації виїзду дітей за кордон у туристичну подорож.
5. Правила користування готелями й аналогічними засобами розміщення.
6. Порядок надання послуг з тимчасового розміщення туристів.
7. Нормативно-правове забезпечення діяльності у сфері сільського туризму.
8. Обов'язки суб'єктів господарювання щодо забезпечення безпеки туристів.
9. Теоретико-методологічні та інституційно-правові засади здійснення туристичної діяльності.
10. Правовий статус міжнародних організацій в галузі туризму.
11. Передумови та чинники формування законодавчих основ туристичної діяльності в Україні.
12. Правові засади туристичного бізнесу в різних країнах (за вибором).
13. Становлення туристичного законодавства в європейських країнах.
14. Нормативно-правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності туристичних підприємств.
15. Система нормативно-правових актів про зовнішньоекономічну діяльність
16. Туристські формальності. Порядок виїзду українських громадян за кордон.
17. Сутність, структура та інструменти державного регулювання туризму.
18. Державна туристична політика європейських країн.
19. Державна туристична політика США (Єгипту та ін. країн за вибором).
20. Способи вдосконалення нормативно-правового регулювання механізму фінансового забезпечення юридичної відповідальності туроператорів і турагентів.
21. Податкове регулювання туристичної діяльності.
22. Міжнародно-правове регулювання туристичної діяльності.
23. Державне регулювання міжнародної туристичної діяльності.
24. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з організації іноземного, внутрішнього, зарубіжного туризму, екскурсійної діяльності
25. Ліцензування туроператорської і тур агентської діяльності.
26. Реєстрація туристичного підприємства. Ліцензування.
27. Розробка пакета документів для створення туристичного підприємства
28. Сертифікація у сфері туристичної діяльності.
29. Організаційно-правові питання з трудових відносин у туристській діяльності.
30. Правові аспекти страхування туристів при здійсненні туристичних поїздок.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Основні цілі та способи державного регулювання в галузі туризму.
2. Основні пріоритетні напрями державної туристичної політики.
3. Законодавче забезпечення туристичної діяльності в Україні.
4. Програми розвитку туризму як засіб реалізації державної туристичної політики в Україні.
5. Система органів державного управління туристичною галуззю в Україні.
6. Порівняльна характеристика моделей управління туристичною галуззю в Україні та за кордоном.
7. Законодавче визначення суб'єктів туристичної діяльності.
8. Організаційно-правове забезпечення туроператорської діяльності.
9. Правові основи турагентської діяльності.
10. Фінансове забезпечення відповідальності туристичних операторів.
11. Фінансове забезпечення відповідальності туристичних агентів.
12. Механізм отримання банківської гарантії фінансового забезпечення відповідальності туроператора (турагента).
13. Проблеми відшкодування збитків, заподіяних туристу внаслідок неплатоспроможності туроператора.
14. Обов'язки суб'єктів господарювання щодо забезпечення безпеки туристів.
15. Правові аспекти страхування туристів при здійсненні туристичних поїздок.
16. Види страхування в сфері туризму.
17. Мета та об'єкти ліцензування в галузі туризму.
18. Порядок ліцензування туроператорської і турагентської діяльності.
19. Ліцензійні умови провадження туристичної діяльності.
20. Контроль дотримання суб'єктами господарювання ліцензійних умов.
21. Правові підстави анулювання ліцензії.
22. Правові аспекти екскурсійної діяльності.
23. Кваліфікаційні вимоги для екскурсиводів.
24. Кваліфікаційні вимоги для гідів-перекладачів.
25. Порядок видачі дозволів на право здійснення туристичного супроводу.
26. Кваліфікаційні вимоги до кадрового складу працівників туристичних підприємств.
27. Поняття про стандартизацію, її мета і завдання.
28. Правові основи стандартизації в Україні.
29. Становлення і розвиток стандартизації у сфері туризму.
30. Сучасні стандарти в галузі туризму.
31. Особливості стандартизації у сфері сільського зеленого туризму.
32. Проблеми стандартизації туристичної індустрії в Україні.
33. Порядок надання послуг з тимчасового розміщення туристів.
34. Правила користування готелями та надання готельних послуг.
35. Мета і завдання сертифікації туристичних послуг.
36. Види сертифікації туристичних послуг.

37. Порядок обов'язкової сертифікації послуг розміщення.
38. Сертифікація послуг харчування.
39. Нормативно-правове забезпечення діяльності у сфері сільського туризму.
40. Організаційні вимоги щодо надання послуг сільського туризму.
41. Проблеми і завдання організаційно-правового забезпечення діяльності в сфері сільського зеленого туризму.
42. Правові аспекти організації дитячого туризму.
43. Порядок організації виїзду дітей за кордон у туристичну подорож.
44. Організаційно-правові форми туристичного підприємства.
45. Договірні відносини між суб'єктами туристичної діяльності.
46. Договори туроператора з постачальниками послуг.
47. Договір між туроператором і турагентом.
48. Договір про туристичне обслуговування.
49. Вимоги до форми та порядку укладення договору надання туристичних послуг.
50. Порушення прав споживачів при укладенні типових договорів надання туристичних послуг.
51. Правові підстави розірвання договору на туристичне обслуговування.
52. Правила використання ваучера на надання туристичних послуг.
53. Статистична звітність у галузі туризму.
54. Юридична відповідальність за правопорушення у сфері туристичної діяльності.
55. Відповідальність туроператора (турагента) за невиконання умов договору на туристичне обслуговування.
56. Види юридичної відповідальності суб'єктів туристичної діяльності.
57. Права та обов'язки суб'єктів туристичної діяльності.
58. Права та обов'язки туристів при підготовці та під час подорожі.
59. Мета та основні завдання Державної програми розвитку туризму.
60. Проблеми реалізації державних і регіональних програм розвитку туристичної галузі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Нормативні та законодавчі акти

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради. - 1996.-№ 30. Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. - 2003.-№40-44.-Ст. 356.
3. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - № 18. - Ст. 144.
4. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III // Відомості Верховної Ради України від 29.06.2001 - 2001 р., № 25, стаття 131.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-Х.
6. Митний кодекс України від 11.07.2002 № 92-IV // Відомості Верховної Ради України від- 2002 р., № 38, стаття 288.
7. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII.
8. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. № 176/95-ВР // Відомості Верховної Ради України від 21.11.1995 - 1995 р., № 47, стаття 349.
9. Про внесення змін до Закону України «Про туризм»: Закон України № 1282-IV від 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1995. -№ 31. - Ст. 241.
10. Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України № 1775-III від 01.06.2000 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2000. - № 36. - Ст. 299.
11. Про страхування: Закон України № 85/96-ВР від 07.03.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 18. - Ст. 78.
12. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України № 3929-XII від 1994р.// Відомості Верховної Ради України. - 1994. - № 23. - Ст. 161.
13. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців: Закон України від 15.05.2003 р.№ 755-IV.
14. Про систему оподаткування: Закон України від 25.06.1991 № 1251-XII // Відомості Верховної Ради України від 24.09.1991 - 1991 р., № 39, стаття 510.
15. Про оподаткування прибутку підприємств: Закон України від 28.12.1994 р. № 334/94-ВР.
16. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11.12.2003 р. № 1382-IV.
17. Про захист прав споживачів: Закон України № 1023-XII від 12.05.1991р. // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - № 30. - Ст. 279.
18. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. № 959-XII.
19. Про Єдиний митний тариф: Закон України від 05.02.1992 р. № 2097-XII // ВІДОМОСТІ Верховної Ради України від 12.05.1992 - 1992 р., № 19, стаття 259.

20. Про міжнародні договори України: Закон України № 1906-ІУ від 29.06.2004р. //Голос України від 03.08.2004. - № 142.
21. Про стандартизацію: Закон України від 17.05.2001 № 2408-ІІІ // Відомості Верховної Ради України від 03.08.2001 - 2001 р., № 31, стаття 145.
22. Про податок на додану вартість: Закон України від 03.04.1997 р. № 168/97-ВР // Відомості Верховної Ради України від 27.06.1997 - 1997 р., № 21, стаття 156.
23. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України № 877-У від 05.04.2007 р. // Відомості Верховної Ради України від 20.07.2007 - 2007 р., № 29, стор. 1001, стаття 389.
24. Про державну податкову службу в Україні: Закон України від 04.12.1990 р. № 509-ХІІ // Відомості Верховної Ради УРСР від 05.02.1991 - 1991 р., № 6, стор. 37.
25. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України: Закон України № 3857-ХІІ від 21.01.1994 р. // Відомості Верховної Ради України від 03.05.1994 - 1994 р., № 18, стаття 101.
26. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-ХІІ.
27. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 р. № 3855-ХІІ // Відомості Верховної Ради України від 19.04.1994 - 1994 р., № 16, стаття 93.
28. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 04.02.1994 № 3929-ХІІ // Відомості Верховної Ради України від 07.06.1994 - 1994 р., № 23, стаття 161.
29. Про порядок ввезення (пересилання) в Україну, митного оформлення й оподаткування особистих речей, товарів та транспортних засобів, що ввозяться (пересилаються) громадянами на митну територію України: Закон України № 2681-ІІІ від 13.09.2001 р. // Відомості Верховної Ради України від 04.01.2002 - 2002 р., № 1, стаття 2.
30. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням: Закон України від 18.01.2001 р. №2240-111.
31. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності: Закон України від 23.09.1999 р. №1105-ХІУ.
32. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 02.03.2000 р. № 1533-ІІІ.
33. Угода про партнерство та співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами, підписана у Люксембурзі 14 червня 1994 року.
34. Угода між Україною та Європейським Співтовариством про спрощення оформлення віз, підписану 18 червня 2007 року в м. Люксембурзі (Закон України від 15.01.2008 р. № 117-УІ) // Відомості Верховної Ради України від 07.03.2008 - 2008 р., № 10, стор. 312, стаття 97.
35. Угода між урядами Королівства Бельгії, ФРН, Французької Республіки, Великого Герцогства Люксембург і Королівства Нідерландів про поступове

скасування контролю на спільних кордонах (Шенгенська угода) від 14 червня 1985 року.

36. Конвенція про застосування Шенгенської угоди від 14 червня 1985 р. про поетапну відміну контролю на спільних кордонах, підписана 19 червня 1990 року.

37. Договір про Європейський Союз (Маастрихтський договір) підписаний 07.02.1992 р., набув чинності 01.11.1993р.

38. Амстердамський договір 1997 р. про зміни Договору про Європейський союз, договорів, що затверджували європейські співтовариства та пов'язаних з ним актів (з 1 травня 1999 р.).

39. Конвенція для уніфікації деяких правил, що стосуються міжнародних повітряних перевезень (Варшавська конвенція 1929 року з відповідними змінами і доповненнями), набула чинності для колишнього СРСР 15 листопада 1959 року.

40. Конвенція про договір міжнародних автомобільних перевезень пасажирів і багажу 1973 року.

41. Афінівська конвенція про перевезення морем пасажирів та їх багажу 1974 року.

42. Указ Президента України від 15.06.2001р. № 435/2001 «Про додаткові заходи щодо реалізації права людини на свободу пересування і вільний вибір місця проживання».

43. Указ Президента України від 02.03.2001р №127/2001 «Про підтримку розвитку туризму в Україні».

44. Постанова Кабінету Міністрів України від 08.11.2006 р. № 1566 «Про затвердження Положення про Міністерство культури і туризму України» // Офіційний вісник України від 20.11.2006 - 2006 р., № 45, стор. 64, стаття 30Ю.

45. Постанова Кабінету Міністрів України від 13.02.2006р. № 132 «Про затвердження Положення про Державну службу туризму і курортів» // Офіційний вісник України від 01.03.2006-2006 р., № 7, стор. 108, стаття 354.

46. Про затвердження Державної програми розвитку туризму на 2002-2010 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2002р. № 583 // Офіційний Вісник України. - 2002. - №18.

47. Про правила в'їзду іноземців та осіб без громадянства в Україну, їх виїзду з України і транзитного проїзду через її територію: Постанова Кабінету Міністрів України від 1995 № 1074.

48. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил оформлення і видачі паспортів громадянина України для виїзду за кордон і проїзних документів дитини, їх тимчасового затримання та вилучення» від 31.03.1995 р. № 231 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24.03.2003 р. № 380).

49. Порядок надання послуг з тимчасового розміщення (проживання), затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 15.03.2006 р. №

- 297 // Офіційний вісник України від 29.03.2006 - 2006 р., №11, стор. 170, стаття 731.
- 50.Постанова Кабінету Міністрів України від 29.01.1995 р. № 57 «Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України» .
- 51.Постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.1995 р. № 1074 «Про затвердження Правил в'їзду іноземців та осіб без громадянства в Україну, їх виїзду з України і транзитного проїзду через її територію».
- 52.Постанова Кабінету Міністрів України від 20.02.1999 р. № 227 «Про запровадження нового порядку оформлення візових документів для в'їзду в Україну» // Офіційний вісник України від 12.03.1999 - 1999 р., № 8, стор. 34.
- 53.Постанова Кабінету Міністрів України від 21.12.2005 р. № 1251 «Про затвердження Порядку організації виїзду дітей за кордон на відпочинок та оздоровлення» // Офіційний вісник України від 11.01.2006 - 2005 р., № 52, стор. 371, стаття 3294.
- 54.Постанова Кабінету Міністрів України від 26.09.1997 № 1069 «Про затвердження Порядку ведення Державного суднового реєстру України і Суднової книги України».
- 55.Постанова Кабінету Міністрів України від 29.07.2009 р. № 803 «Про затвердження Порядку встановлення категорій готелям та іншим об'єктам, що призначаються для надання послуг з тимчасового розміщення (проживання)» // Офіційний вісник України від 10.08.2009 - 2009 р., № 58.
- 56.Постанова Ради Міністрів СРСР від 15 жовтня 1955 р. № 1801 (зі змінами та доповненнями) «Про затвердження Статуту внутрішнього водного транспорту».
- 57.ДСТУ 4268:2003 «Засоби розміщування. Загальні вимоги» [Електр.ресурс] / Держтуризмкурортів. - [К., 2009]. - Режим доступу: <http://www.tourism.gov.ua/PublicationsList.aspx?id=44>.
- 58.ДСТУ 4269:2003 «Послуги туристичні. Класифікація готелів» [Електр.ресурс] / Держтуризмкурортів. - [К., 2009]. - Режим доступу: <http://www.tourism.gov.ua/PublicationsList.aspx?id=44>.
- 59.ISO/FDIS 18513:2003 Tourism services - Hotels and other types of tourism accommodation - Terminology (Послуги туристичні. Готелі та інші види туристичного розміщення. Термінологія). - 2003.
- 60.ДСТУ 3862-99 «Громадське харчування. Терміни та визначення» і ДСТУ 4281:2004 «Заклади ресторанного господарства. Класифікація» [Електр.ресурс] / Держтуризмкурортів. - [К., 2009]. - Режим доступу: <http://www.tourism.gov.ua/PublicationsList.aspx?id=44>.
- 61.Міждержавний стандарт - ГОСТ 28681.1-95 «Туристско-экскурсионное обслуживание. Проектирование туристских услуг» [Електр.ресурс] / Держтуризмкурортів. - [К., 2009]. - Режим доступу: <http://www.tourism.gov.ua/PublicationsList.aspx?id=44>.
- 62.Міждержавний стандарт - ГОСТ 28681.3-95 «Туристско-экскурсионное обслуживание».

- Требования по обеспечению безопасности туристов и экскурсантов» [Електр.ресурс] / *Держтуризмкурортів*. — [К., 2009]. — Режим доступу: <http://www.tourism.gov.ua/PublicationsList.aspx?id=44>.
63. ISO/FDIS 18513:2003 Tourism services - Hotels and other types of tourism accommodation - Terminology (Послуги туристичні. Готелі та інші види туристичного розміщення. Термінологія). - 2003.
64. Гаагская декларация по туризму // Туризм в Україні: Збірник нормативно-правових актів: В 5 т.- Ужгород: ІВА, 2000. - 280 с. - Т 5.
65. Приложение к Гаагской декларации по туризму // Туризм в Україні: Збірник нормативно-правових актів: В 5 т. - Ужгород: ІВА, 2000. - Т.5. - С. 140.
66. Глобальный этический кодекс туризма // Туризм в Україні: Збірник нормативно-правових актів: В 5 т. - Ужгород: ІВА, 2000. - 280 с. - Т. 5.
67. Хартия туризму // Туризм в Україні: Збірник нормативно-правових актів: В 5 т.- Ужгород: ІВА, 2000. - Т.5.
68. Кодекс туриста // Туризм в Україні: Збірник нормативно-правових актів: В 5 т.- Ужгород: ІВА, 2000. - Т. 5. - С. 150-152.
69. Международная конвенция по контракту на путешествие // Туризм в Україні: Збірник нормативно-правових актів: В 5 т - Ужгород: ІВА, 2000. - 280 с. - Т. 5. - С. 178.
70. Про затвердження Ліцензійних умов провадження туроператорської та турагентської діяльності: Наказ МКТ та Держпідприємництва від 11.09.2007 № 111/55 .
71. Правила обов'язкової сертифікації послуг з тимчасового розміщення (проживання), затверджені наказом Держстандарту України від 27.01.1999 р. № 37 (у редакції наказу Держспоживстандарту України від 03.09.2007 р. № 207) // Офіційний вісник України від 07.05.1999 - 1999 р., № 16, стор. 143.
72. Перелік продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні, затверджений наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 01.02.2005 р. № 28 та зареєстрований в Мін'юсті України 04.05.2005 р. за № 466/10746 // Офіційний вісник України від 27.05.2005 - 2005 р., № 19, стор. 117, стаття 1006.
73. Директива Ради Європейського Економічного співтовариства «Про подорожі, відпустки і поїздки, які включають все» від 13 червня 1990 р. № 90/314/ЄЕС // Вахмістров В.П., Вахмістрова С.І. Правове забезпечення туризму. - «Вид-во Михайлова». - 2005.
74. Типовой контракт, подлежащий подписанию турагентством и клиентом согласно директиве ЕЭС № 90/314 (от 13.05.95г.) // Туризм в Україні: Збірник нормативно-правових актів: В 5 т. - Ужгород: ІВА, 2000. - 280 с. - Т. 5.
75. Директива Ради Європейського Економічного співтовариства «Про план розвитку туризму в рамках ЄС» від 13 липня 1997 р. №92/421/ЄЕС // Вахмістров В.П., Вахмістрова С.І. Правове забезпечення туризму. - «Вид-во Михайлова». - 2005.

76. Директива Ради № 93/13/ЄЕС від 5 квітня 1993 року «Про несумлінні умови в договорах із споживачами» // Official Journal L095. - 21/04/1993. - P.0029-0034.

77. Директива № 97/7/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 20 травня 1997 року «Про захист прав споживачів при укладанні контрактів на відстані» // Official Journal L144. - 04/06/1997. - P.0019-0027.

78. Регламент Ради ЄС № 2027/97 від 9 жовтня 1997 р. «Про відповідальність авіаперевізників у разі нещасних випадків (аварії)» [Електр.ресурс] / Міжнародні угоди та конвенції в галузі транспорту. - [К., 2009]. - Режим доступу: <http://legal-base.in.ua/ua/catalog/dir/42/2.htm>.

79. Директива Ради від 10.09.1984 р. № 84/450/ЄЕС «Щодо наближення законів, постанов та адміністративних положень держав-членів стосовно реклами, яка вводить в оману» із доповненнями, внесеними Директивою № 97/55 ЄС від 06.10.1997 р. [Електр.ресурс] / Верховна Рада України. - [К., 2009]. - Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_347.

Основна

1. Кіріяджи В.В. Правове регулювання галузей турбизнесу: учбов. посібник. - Донецьк: ДІТБ, 20021.-339 с.
2. Мельник А.Ф., Якубова Е.В. К вопросу формирования механизма управления развитием туризма на Украине // Организация и регулирование экономики. - Вып. 107. - К. : Либідь, 1992.-С. 105-116.
3. Барчукова Н.С. Международное сотрудничество государств в области туризма. - М., 1986.-308 с.
4. Борисов К.Г. Международный туризм и право: Учебное пособие. - М. : Изд-во «НИМП», 1999. -352 с.
5. Вихристенко Б.І., Опанасюк Н.А. Цивільно-правові проблеми у діяльності туристичних підприємств: порівняльно-правовий аналіз // Бюлетень Міністерства юстиції України. - К., 2007. - № 8. - С. 76-94.
6. Вихристенко Б.І., Опанасюк Н.А. Практико-правові аспекти діяльності громадських туристичних організацій України // Бюлетень Міністерства юстиції України. - К., 2007. - №5.-С. 99-110.
7. Маринин М.М. Туристские формальности и безопасность в туризме. - М. : Финансы и статистика, 2002. - 144 с. - С. 119.
8. Туризм и гостиничное хозяйство / Под ред. проф. д.э.н. Чудновского А.Д. - М. : Издательство ЭКМОС, 2000. - 400 с.
9. Осипова О.Я. Транспортное обслуживание туристов. Учебное пособие. - М. : Издательский центр «Академия», 2004. - 368 с.
10. Ткаченко Т.І. Управління якістю готельних послуг: монографія / Т.І.Ткаченко, С.В. Мельник, М.В. Новак. - К.: КНТЕУ, 2006. - 234 с.

Додаткова

1. Конституційне право України: Підручник / за ред. П.Я. Тація, В.Ф. Погорілка, Ю.М. Тодики. - К., 1999. - С. 126-137.
2. Павлик В., Тесленко В. Права людини: міжнародні договори ООН та Ради Європи / Комітет виборців України. - К. : Факт, 2001. - 151 с.
3. В.А. Квартальное, И.В. Зорин. Туристика. - М. : Советский спорт, 2001.
4. Бобкова А.Г. Правовое обеспечение рекреационной деятельности / НАН Украины. Институт экономико-правовых исследований, Донецкий гос. ун-т. - Донецк : Юго-Восток, 2000. - 308 с.
5. Права і свободи людини і громадянина в Україні / В.Ф. Погорілко, В.В. Головченко, М.І. Сірий. - К., 1997. - С. 24-25; 12-38.
6. Шевченко Я.М. Туризм і право на туризм // Матеріали II-ої Міжнародної науково-практичної конференції «Туризм у XXI столітті: глобальні тенденції і регіональні особливості». - К. : Знання України, 2002. - 560 с.
7. Чехович С.Б. Стан законодавчого забезпечення реалізації та захисту права на свободу пересування: Аналітична доповідь. - К.: Фонд «Правова ініціатива», 2003. - 99 с.
8. Жукова М.А. Управление индустрией туризма в современных условиях: Дис. ... д-ра экон. наук: 08.00.05. - М, 2003. - 354 с.
9. Гуляев В.Г. Туристские перевозки (документы, правила, формуляры, технологии). - М. : Финансы и статистика, 1998. - 368 с.: ил.
10. Таксанов А. Некоторые аспекты безопасности в туризме: методологический подход к безопасности в туризме // «Васко да Гама» - Менеджмент и маркетинг в туризме. - 2002. - № 3. - С. 15-21., С.17.
11. П.Кабушкин Н.И. Менеджмент гостини и ресторанов: учеб. пособие / Н.И. Кабушкин, Г.А. Бондаренко. - Минск : Новое знание, 2000. - 216 с.
12. Крылова Г.Д. Основы стандартизации, сертификации и метрологии: учеб. для вузов / Г.Д. Крылова. - М. : Аудит: ЮНИТИ, 1998. - 479 с.
13. Опанасюк Н.А. Про проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про туризм» // Держава і право: Збірник наукових праць, Юридичні і політичні науки. Випуск 20. - К. : Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2003. - С. 181-188.
14. Опанасюк Н.А. Правове регулювання туристичної галузі в Україні: його стан та необхідність вдосконалення // Вісник ДІТБ: щорічний науковий журнал. Випуск 6. - Донецьк : Донецький інститут туристичного бізнесу, 2002. - С. 57-61.
15. Быковская А. Некоторые комментарии к Генеральному соглашению по торговле услугами // Маркетинг. - 1998. - № 3. - С. 82-104.
16. Опанасюк Н.А. Право Європейського Союзу і національне туристичне законодавство // Український часопис міжнародного права: науково-практичний журнал. - К., 2002. - № 4. - С. 33—44.
17. Dr.Mario A. Kakabadze. The New GATT: Implications for the Travel and Tourism Industry // European Travel Law. 1997. - P. 141, 156.